

Odprla so se šolska vrata

Začelo se je šolsko leto 1982-83. Napoveduje se kot leto, ki bo italijanski šoli prineslo šolsko reformo, ki naj bi korenito spremenila šolski ustroj. Res je reforma, ki naj bi jo v kratkem izglasovali v Rimu, precej korenita, saj predvideva določene novosti, ki naj bi, vsaj na papirju, izboljšale kvaliteto italijanske šole. Predvsem je pomembno, da novi šolski zakon predvideva podaljšanje šoloobveznosti in korenito spremembo predvsem višjih srednjih šol. Novost je predvidena tudi glede velike mature, ki bo, kot napovedujejo, spet precej strožja in zahtevnejša, kot je bila v zadnjih letih.

Slovenska šola gotovo z zanimanjem sledi in spremlja razvoj šolstva v vsej državi in pri nas. Še zdaleč ni na upravni ravni vse tako, kot bi moralo biti, in še vedno ministrstvo in verjetno tudi krajevne šolske oblasti ne naredijo vsega, da bi rešili določena vprašanja, ki so še vedno nujna. Vendar pa je, kljub tehničnim, materialnim in birokratskim težavam, ki jih bo morala rešiti naša šola, nedvomno največja težava ta, ki se napoveduje za našo šolo in posredno za uso našo narodno skupnost, upadanje števila vpisanih v otroške vrtce in tudi v prve razrede osnovnih šol. Tako so v nekaterih krajih, kot npr. v Nabrežini, bili prisiljeni ukiniti prvi razred. Žalostno je, da to ni osamljen primer.

O tem vprašanju smo ob vpisovanjih že veliko pisali. Gotovi smo, da se tega problema tudi vsi zavedamo, vprašanje pa

dalje na 2. strani ■

LIBANON NE PRIDE DO MIRU

V torek je bil napravljen atentat na novega libanonskega predsednika Gemayela, ki bi moral nastopiti svojo funkcijo 23. t.m. Gemayel, ki je bil vodja organizacije »Falanga«, je bil ubit in z njim vred večje število njegovih pristašev. Atentatorji so nastavili močno bombo ravno v hiši, kjer ima svoj sedež »Falanga«.

Gemayelov umor in atentat na sedež »Falange« sta povzročila razumljivo ogorčenje v vrstah falangistov in vseh krščanskih Libanoncev ter tistih, ki so nasprotniki mohamedanskega arabskega nacionalizma in palestinskega nasilja v Libanonu. Sicer še ni mogoče reči, kdo je nastavil bombo v hiši »Falange«, vendar ni težko uganiti, da je bilo to maščevanje za izgon palestinskih fedainov ali sad politične spletke mohamedanskih krogov, ki so hoteli preprečiti, da bi postal nasprotnik fedainov, falangist Gamayel predsednik libanonske republike. Mož je bil star komaj 34 let. Veljal je za glavnega in najodločnejšega voditelja krščanskih Libanoncev, ki predstavljajo približno polovico avtohtonega libanonskega prebivalstva.

Seveda so lahko tudi Gemayelovi morilci pričakovali, da bo sprožilo to nove nemire, politične homatije in boje v Libanonu. In res je prišlo takoj za tem do nemirov in spopadov med kristjani in muslimani, v akcijo pa je stopila tudi izraelska vojska in zasedla zahodni Beirut. V trenutku, ko to pišemo, je položaj v Libanonu še nepregleden. Znano je samo, da obvladujejo Izraelci že ves zahodni Beirut, ki bi ga bili morali pustiti po sporazumu, ki je bil sklenjen s posredovanjem

Reaganovega odposlanca Habiba, na miru. Falangisti obvladujejo vzhodni Beirut in so zaprli to mestno polovico za arabske muslimane in palestinsko civilno prebivalstvo, ki ga je v zahodnem Beirutu nekaj stotisoč. Vprašati se je, kaj bo nadalje storil Izrael. Gemayelov umor pomeni brutalen in krvav izziv za Izraelce, ki so podpirali Gemayela.

Odločno je treba zavriniti sum, da so bili Izraelci tisti, ki so naročili Gemayelov umor, kot bi rada prepričala svet arabska propaganda in antiizraelski krogi na Zahodu in Vzhodu. Izraelci so ravno stavili vse svoje upe za ureditev položaja v Libanonu na Gemayela. Z njegovo smrtjo niso mogli politično nič pridobiti, saj bodo težko našli človeka, ki bi ga nadomestil in v katerega bi lahko imeli enako zaupanje, da bo lahko napravil red v Libanonu in preprečil vrnitev palestinskih fedainov in teroristov. Atentat na Gemayela je pač zakrivil nekdo, ki mu ni do tega, da bi prišlo v Libanonu do miru in do urejenih razmer. To pa so lahko samo najbolj zagrizeni arabsko-nacionalistični mohamedanski krogi ali kake tuje tajne obveščevalne službe, ki jim ni do takega miru na Bližnjem vzhodu, kot se je začel kazati po evakuaciji palestinskih fedainov in po izvolitvi Gemayela za državnega predsednika. Toda najhujši sum leti prav na palestinske voditelje ali na kroge, ki so povezani z njimi in ki so ostali v Libanonu.

Ravno danes, v sredo, je Arafat na obisku v Rimu, kjer sta ga sprejela tudi predsednik Pertini in papež. Arafat se obnaša tu kot »človek miru«, kar spada k njegovi strategiji. Zdaj, ko je bil z orožjem premagan, je nenadno močno vzljubil mir, medtem ko mu skušajo določeni filoarabski krogi na Zahodu ustvariti sloves »zmagovalca« v Beirutu, češ da Izraelci niso mogli zavzeti zahodnega dela mesta, dokler so ga branili Arafatovi fedaini, in da so se ti umaknili samo na Habibovo posredovanje in iz ljubezni do miru ter da ne bi povzročali nadaljnega trpljenja civilnemu prebivalstvu. Ravno ta mit pa lahko povzroči — in že povzroča — nove tragedije v Libanonu, pa tudi v ostalem arabskem svetu. Druga posledica mita o palestinski »zmagi« v zahodnem Beirutu je namreč izzivalnejše stališče sirskega zasedbenih čet v severnem Libanonu. To bo nedvomno pripeljalo do spopada med Sirci in Izraelci. Arabski skrajneži si obetajo od tega novo posredovanje Zahoda in morda tudi Vzhoda ter neuvrčenih držav, kar jim lahko neglede na izid dogodkov na bojišču samo koristi. Zmagati upajo za zeleno mizo in ne na bojišču. Na nji-

Spominska proslava bazoviških junakov

Vsakokrat, ko se ob eni ali drugi priložnosti zberemo na tem kraju, se v nas prebudijo čustva in misli na razmere in dogodke iz znane težke preteklosti naše narodnostne skupnosti, o katerih najbolj zgovorno priča to preprosto, a k našim srcem tem bolj priraslo obeležje na tej kraški zemlji.

Septembra pred 52 leti so bili na tem kraju ustreljeni štirje idealni slovenski mladeniči, ki jih je fašistično Posebno sodišče obsodilo na smrt zaradi njihovega poguma in upora proti raznarodovalni in rododomorni politiki fašističnega režima do sloveiskega ljudstva na Primorskem pod Italijo. Ti mladeniči — Ferdo Bidovec, Miloš Zvonimir, Franc Marušič in Alojz Valenčič — so zato upravičeno šli v zgodovi-

no slovenskega naroda kot pobudniki in začetniki aktivnega odpora proti fašističnemu nasilju ne samo pri nas, temveč tudi v širšem evropskem merilu.

Ko se danes oziram nazaj, vidimo, da ti štirje mučeniki niso osamljeno zrasli čez noč, ampak so naraven člen narodno-obrambne boja zatiranih Slovencev po prvi svetovni vojni. Bili so skupno s številnimi drugimi predstavniki tistega mladega rodu, ki je še kot nedorasel doživel požig Narodnega doma v Trstu leta 1920 in prislunil zaskrbljenosti glede nadaljnega obstoja našega življa na teh tleh. Tako so iskre te upravičene ogorčenosti prešle na mlajše in so v tridesetih letih ob novem in še hujšem zatiranju dozorele

dalje na 2 strani ■

dalje na 2. strani ■

Pisma uredništvu:

Spoštovani gospod urednik,

v Vašem cenjenem listu ste 9. septembra priobčili prispevek, ki govori o zaščiti zatiranih narodov in manjšin. Spis je v redu, lahko rečem samo, da si je želeli kolikor mogoče več takih člankov, zato da bi bila naša javnost obveščena o številnih asimilacijskih procesih, obenem pa tudi zato, da bi se med ogroženimi skupnostmi ustvarila duhovna vez, ki je izredno pomembna za vztrajanje v neenakem boju za preživetje.

Presenetil pa me je v omenjenem spisu stavok: »Ne obstaja pa nikakršna mednarodna organizacija za reševanje in ohranitev ogroženih narodov in manjšin.«

Menim, da je moje začudenje utemeljeno, ko pa je v naši javnosti vsaj dobrih petnajst let govor o organizaciji, ki se imenuje prav *Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kulturo* (v izvirnem tekstu v francoščini: Association internationale pour la défense des langues et cultures menacées - AIDLCM). O tem združenju je bil govor že 1967. leta v *Zalivu*, ki je tudi v celoti objavil poslanico šestdesetih skandinavskih vseučiliških profesorjev Unescu. V nji se podpisniki zavzemajo za ogrožene jezike z istimi argumenti, s kakršnimi se zavzema zanje vaš članek, poudarjajoč namreč, da so jeziki prav tako in morda še bolj vredni, da jih zaščitimo, kot razne rastlinske in živalske vrste.

O tem mednarodnem združenju je večkrat poročal naš tisk tako v Italiji kot v Avstriji, lahko rečem, da je bil Vaš list eden izmed najbolj marljivih. Tudi tukajšnja radijska postaja v slovenskem jeziku ni zaostajala. Tako je letos, ko je združenje imelo svoj 9. kongres v Montpellieru, eden od urednikov radijskih poročil poskrbel, da se je po telefonu povezal s podpisanim in se zanimal za potek in pomen letošnjega kongresa.

Seveda, naša organizacija ni tako znana, kakor bi bilo potrebno, ker se je tisk velikih držav sistematično otepa, čemur se kajpada nihče ne čudi!

Zavoljo te zasede molka se naše delovanje razvija počasi, vendar smo evropsko javnost tako razgibali, da je nedvomno tudi naša zasluga, če je v prid ogroženim jezikom prišlo do nadvse uspešnih posegov tako v evropskem parlamentu kakor v evropskem svetu. Naše intervencije pri vladah večinoma niso ostale brez odziva. Pa tudi naši kongresi, ki jih zmeraj organiziramo v jezikovno ogroženih deželah (pri Baskih, v Celovcu, pri Flamcih in Okcitanah v Franciji, pri Ladinah, itd.), pustijo za sabo sled, ki postane samo sčasoma vidna. Naj še omenim, da je eden izmed naših prijateljev prišel v kabinet ministra za šolstvo Mitterandove vlade, kjer je izdelal načrt za novo šolsko politiko v prid jezikovnim skupnostim na Francoskem. Na podlagi tega načrta bo v doslej centralistični Franciji že letos mogoče organizirati pouk nefrancoskih jezikov, ki se bodo tako lahko uveljavili v otroških vrtcih in na šolah vseh stopenj. Prav gotovo, to so začetni akordi, in dosti je še pomanjkljivosti, dosti nedognanega. Zato seveda ne manjka kritik. Vendar: nekaj se spreminja!

Naj dodam, da je slovenskim članom organizacije uspelo pridobiti marsikaterega znanstvenika za vprašanja naših skupnosti v Italiji in Avstriji. Podpisani sem na primer prav kot član združenja letos že sodeloval na dveh mednarodnih srečanjih in imel tudi priložnost, da sem prikazal naš položaj tako poslušalcem radia Ženeva kot radia Montpellier.

Posebno poglavje bi lahko posvetil delovanju združenja na ravni italijanske republike, kjer ima velike zasluge za pravcato vstajenje nekate-

Kakšna bi bila palestinska država?

Ameriški predsednik Reagan, italijanski predsednik Pertini, in državni poglavarji arabskih držav se bolj ali manj strinjajo, naj bi se ustanovila palestinska država, ki bi bila seveda neodvisna, saj drugače ne bi bila država, kajti po mednarodnem pravu so države samo tiste dežele oziroma narodi, ki niso od nikogar odvisni in ne priznavajo nad seboj nobene tuje oblasti. Kakšna bi bila taka palestinska država? Sestavljali naj bi jo dve ozemlji in sicer Cisjordanija, znana tudi pod svetoisemskima imenoma Judeja in Samarija, in Gaza. Cisjordanija meri 5.878 kvadratnih kilometrov, brez površine Mrtvega morja pa 5.505 kvadratnih kilometrov. Prebivalcev ima okrog 720.000. Gaza pa meri samo 363 kvadratne kilometre in šteje okrog 440.000 prebivalcev. Celotno ozemlje palestinske države, kot jo imajo v mislih Reagan in vlade arabskih držav, bi znašalo torej brez površine Mrtvega morja 5.868 kvadratnih kilometrov, kar je malo več kot ena četrtnina površine Socialistične republike Slovenije. Prebivalcev bi imela ta država približno milijon 160.000, torej manj kot dve tretjini prebivalstva republike Slovenije.

Seveda pa to še vedno ne bi bila najmanjša arabska država, kajti ob Arabskem zalivu na vzhodni strani Arabskega polotoka obstaja več arabskih držav, ki so po površini ali prebivalstvu še manjše, npr. Bahrein, ki meri samo 669 kvadratnih kilometrov in šteje le malo nad 200.000 prebivalcev, pa še od teh jih je samo okrog tri četrtnine Arabcev.

Seveda bi se verjetno vrnilo domov veliko tistih Palestincev, ki so v vojnih viharah ali ob drugih priložnostih zbežali iz Cisjordanije v Jordanijo ali Libanon. Teh

palestinskih beguncev je po mednarodnih statistikah od 800.000 do enega milijona. Nekateri arabske statistike jih navajajo tudi več. Znano je, da živi zdaj v Libanonu nekaj sto tisoč palestinskih Arabcev, po mednarodnih statistikah blizu 200.000, po arabskih statistikah okrog 400.000. Verjetno se bo del tega palestinskega prebivalstva izselil iz Libanona, ker bodo odšle družine za fedaini, ki so bili evakuirani iz zahodnega Beiruta v druge arabske države.

Večina prebivalstva palestinske države bi bila seveda mohamedanske vere, vendar živi v Cisjordaniji tudi precej kristjanov zdaj tudi nekaj deset tisoč, ali po drugih virih celo že 100.000, Judov. Gospodarsko dežela ni bogata, a tudi ne ravno revna. Je precej rodovitna, bogata na južnem sadju, sorazmerno razvita je tudi živinoreja, računa pa tudi lahko na turizem, ker jo turisti že zdaj radi obiskujejo.

K palestinski državi naj bi spadal, kot zahtevajo Arabci, tudi arabski del Jeruzalema, ki šteje okrog 70.000 prebivalcev.

Če bi bil ta načrt uresničen, bi morda to res pomenilo velik korak naprej k spravi med Judi in Arabci in k pomiritvi na celem Bližnjem vzhodu. Vendar Izraelci niso navdušeni za njegovo uresničenje, ker vidijo v Cisjordaniji del zgodovinskega judovskega ozemlja, ki so ga izgubili, ko so jih Rimljani v prvem stoletju po Kristusu, po zatrtju judovskega upora, pregnali iz njihove domovine, da so postali narod brez lastnega ozemlja. Vir današnjega gorja v Palestini je prav v tem, da vidita dva naroda, Judje in arabski Palestinci, v istem ozemlju svojo domovino, ne da bi hotela ali znala tam tudi skupaj živeti.

Dve strahotni nesreči

Pri letalski nezgodi pri Mannheimu v Zahodni Nemčiji je izgubilo življenje 45 ljudi. Na krovu orjaškega helikopterja ameriškega vojnega letalstva, ki se je zrušil na avtocesto Mannheim-Heidelberg, sta bila mimo 39 mladih padalcev francoske, nemške in angleške narodnosti ter štirih mož posadke še dva televizijska snemalca ameriških oboroženih sil.

V Mannheimu so izvedenci ameriškega vojnega letalstva, ki so prispeli iz zvezne države Alabama, da bi ugotovili vzroke, ki so privedli do nesreče. Trenutno se

rih jezikovnih skupnosti prof. Tavo Burat (Gustavo Buratti). Zadnja leta pa uspešno deluje tudi prof. Samo Pahor.

Oprostite to nekoliko daljše pismo, a zdelo se mi je potrebno vsaj nekoliko poudariti pomen organizacije, ki je marsikomu trn v peti, ki pa si je prav zato tudi nabrala nekaj moralnega ugleda. Če bi pozabili nanjo, bi ravnali tudi proti koristim naše narodne skupnosti. In navsezadnje: pomisliti moramo, da se prej ali slej vse obrestuje, saj premiki, ki so bili videti pred dvema desetletjema še iluzija, danes marsikje dobivajo že stvarne oblike.

Prof. Boris Pahor

Eden izmed podpredsednikov AIDLCM

zdi še najbolj verjetno, da je do nezgode prišlo, ker je odpovedal eden od orjaških motorjev, kot so to potrdili številni očividci.

Pri hudi prometni nesreči, ki se je pripetila v nedeljo v Švici, je izgubilo življenje 39 ljudi. V züriškem kantonu se je vlak zaletel v avtobus, ki je prevažal nemške turisti iz kraja Boeblingen. Ko je avtobus zavozil čez železniški prehod, so bile zapornice še dvignjene, kljub temu da se je s polno hitrostjo približeval vlak, ki ga je zadel točno v sredino. Vlak se je iztiril, razklani avtobus pa je pričel goreti in plameni so se razširili tudi na stavbo, v kateri je bil železničarski paznik, ki je upravljal zapornico.

—o—

BREZPOSELNOST V ŠVICI

Pristojne oblasti v Bernu opozarjajo, da je trenutno v Švici brezposelnih 12 tisoč 337 delavcev in delavk. Število brezposelnih se je v primerjavi s prejšnjim mesecem povečalo za 14 odstotkov. V Švici je brez dela 0,4 odstotka delovne sile, medtem ko je konec lanskega avgusta znašala brezposelnost 0,2 odstotka za delo sposobnih prebivalcev.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti o krajevnem političnem položaju

Pokrajinski izvršni odbor je na svojem zadnjem zasedanju pred dnevi razpravljajal o zapletanju krajevnih političnih razmer po izvolitvi manjšinskih odborov na tržaški občini in pokrajini, sestavljenih iz predstavnikov Liste za Trst in strank tako imenovanega laično-socialističnega bloka. Kot je zano, je Slovenska skupnost avtonomno odklonila sodelovanje v tej ozki koaliciji, ki ne odraža pričakovane prebivalstva glede na izredni krajevni položaj in še toliko manj Slovencev glede konkretnega uveljavljanja njihovih osnovnih pravic. Zavzemala se je za čim širšo povezavo demokratičnih strank na osnovi deželne večine ter za morebiten doprinos še drugih sil ustavnega loka. V takšno večino je bila in je še vedno pripravljena vstopiti, seveda na osnovi primerne programa.

OBVESTILO

Tržaški skavti in skavtinje se bodo v soboto, 18. septembra, v molitvi spomnili rajnega prof. Ivana Theuerschuha, prvega tržaškega skavtskega starešine. Ob 18. uri bodo obiskali njegov grob na Colu. Ob 18.30 pa bo sv. maša na Repentabru, kjer bo ob enem priložnost za misel na vse rajne skavte in skavtinje.

Prav na kriteriju sporazumevanja na osnovi programov so se predstavniki SSK v krajevnih konzultah zavzemali za odložitve volitev novih predsednikov krajevnih sosvetov v tržaški občini. To stališče je zlasti zagovarjala KPI pa tudi DC. Tako so bile z glasovi predstavnikov teh

dveh strank in SSK dosledno odložene volitve predsednikov v sosvetih Kolonkovec-Sv. Ana, Vzhodni Kras, Rojan-Greta-Bar-kovlje in Sv. Ivan. Dosledno s tem stališčem je SSK zahtevala odložitve volitev tudi v konzultih za Zahodni Kras, toda predstavniki KPI in DC so v tem primeru ravnali drugače ter šli na volitve predsednika brez vsakega predhodnega spora-

zuma o programu. Ta nepričakovani preokret v zadržanju predstavnikov KPI in DC je povzročil zmedo v poteku volilnega postopka.

Predstavniki SSK v krajevnih konzultah bodo še naprej vztrajali na stališču, da je treba pred izvolitvijo predsednikov in podpredsednikov konzult izdelati vsaj minimalen program in okvirni sporazum o dodelitvi predsedniških mest. V nasprotnem primeru bodo prisiljeni izvajati posledice v tistih konzultah, kjer je njihov glas odločilen, kakor je že bil odločilen za odložitve volitev v tem prvem krogu sklicanja krajevnih sosvetov.

Ob 52-letnici ustrelitve bazoviških junakov

Na bazovski gmajni, kjer stoji preprost, vsakemu slovenskemu človeku tako priljubljen in pomenljiv spomenik štirim junakom, ki so bili ustreljeni leta 1930 kot žrtve prvega tržaškega procesa fašističnih raznarodovalcev, se je v nedeljo, 9. t.m. zbralo več sto ljudi iz Tržaške, Goriške in različnih krajev Slovenije. Enotno počastitev bazoviških junakov, Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča je tudi letos pripravil odbor za počastitev bazoviških junakov. Poleg častne straže članov in članic taborniške in skavtske organizacije so ob spomeniku stali predstavniki odbora, med njimi pa Drago Žerjal, ki je bil član glavnega odbora organizacije TIGR, profesor Zlatič, ki je skrbel za zveze med tržaškimi rodoljubi in Gortanovo skupino istrskih Hrvatov, ter bazovski domačin Škrjanc, ki je bil član tigrovske trojke v domačem kraju.

Proslava se je začela s spominskimi besedami in recitacijami mladih domačink, Neve Grgič in Lučke Križmančič. V slovenščini in italijanščini pa je nato nagovoril prisotne mladi domačin Karel Ražem. Sledilo je polaganje vencev, ki jih je

bilo deset. Spominske govore so imeli profesor Alojz Tul, v italijanščini je govoril Claudio Tonel, kot zadnji pa je imel govor dr. Filibert Benedetič. Vsi trije so se poklonili spominu bazoviških junakov in idealom, zaradi katerih so darovali svoja življenja: idealom svobode in pravičnosti, narodnostne strpnosti in neoviranega življenja slovenske narodnostne skupnosti. Profesor Tul jih je omenjal kot začetnike aktivnega odpora proti fašizmu v evropskem merilu. Tonel je njihovo žrtev povezal z vrsto sodobnih mednarodnih in političnih dogodkov, doktor Benedetič pa je razvijal predvsem misel, ki sta jo izrazila tudi predgovornika, in sicer misel o še vedno trajajočem prizadevanju za naše manjšinske pravice. Spomenik je bil v vseh povojnih letih priča tolikih besed, je izjavil Benedetič, vendar je bil in je zgoren tudi molk, ker Slovenci svojih čustev, ki jih doživljamo na bazovski gmajni, ne moremo nikoli tako izražati, kot bi res hoteli. Ob razmišljanju o vseh ovirah, tako pri sodržavljanih večinskega jezika kot pri oblasteh in družbenih momentih je govornik pokazal na misel o enotnem kulturnem prostoru kot na izredno pomembno alternativo, na zakon o globalni zaščiti kot na nujni pogoj, da se končno na teh tleh ustvari resnično sožitje, resničen humanizem.

—o—

OBISK V NABREŽINI

Devinsko-nabrežinska občinska uprava je objavila tiskovno poročilo o obisku, ki sta ga v teh dneh opravila pri občinskem odboru novi predsednik tržaške pokrajine Clarici in odbornik Čok. Domači upravitelji in pokrajinski predstavniki so razpravljali o zadevah, ki so skupne tako za pokrajino kot za devinsko-nabrežinsko občino. Domači upravitelji so gosta opozorili predvsem na vprašanje hitrih cest in težav, ki bodo v času gradnje prizadele celotno cestno omrežje pri Nabrežini. Dalje je bil govor o kraškem kmečkem vodovodu, o pešpoti do morja in o drugih vprašanjih, ki jih bo občina Devin-Nabrežina še pismeno prikazala pokrajinski upravi.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Federico Garcia Lorca

KRVAVA SVATBA

v soboto, 18. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu

Študijski dan Slovenskega kulturnega kluba

SKK je tudi letos organiziral študijski dan, tokrat na Repentabru. V petek, 10. septembra, so se zbrali na skavtskem sedežu na Repentabru, da bi poslušali jutranje predavanje, ki ga je imel prof. Jurij Slokar. Govoril je o oboroževanju, miru in nevarnostih, ki jih lahko povzroči atomska energija, tudi če jo uporabljamo v mirroljubne namene.

Predavatelj je prisotnim posredoval nekaj podatkov o tem, koliko odstotkov državnih dohodkov gre za izpopolnjevanje in nabavo orožja ipd. Razložil nam je dalje delovanje in rušilno moč najnovejših »dosežkov« na vojnem področju, zaključil pa je z mislijo, da lahko vsak posameznik stori nekaj za mir ...

Govoru prof. Slokarja je sledila debata, nakar smo imeli prosto do kosila, s katerim smo postregli vsem poslušalcem.

Ob 16. uri je spored nadaljeval prof. Viljem Černo, ki nam je orisal politični

položaj, v katerem se nahajajo beneški Slovenci. Njegovemu predavanju je sledilo predavanje prof. Pavleta Merkuja, ki je zelo posrečeno in zanimivo zgodovinsko in zemljepisno uokviril Benečijo.

Morda se bo tema letošnjega študijskega dne, tistim, ki berejo to poročilo, a se ga niso udeležili, zdela dolgočasna. Vendar ni bilo tako. Posebno prof. Merku je znal pritegniti pozornost prisotnih, saj se ni vdal le suhoparnemu podatkarstvu, ampak je v svoje predavanje vpletel vse polno lastnih izkušenj in dovtipov.

Študijski dan je torej dobro uspel, saj so bila predavanja deležna velikega zanimanja, pa tudi udeležba je bila povsem zadovoljiva. Upam, da bo tako tudi na otvoritvenem večeru SKK, ki bo 2. oktobra ob 19.30, pa tudi na ostalih večerih, ki jih bo organiziral odbor.

H. J.

60 let nogometa v Mirnu

V soboto in nedeljo je nogometni klub Adria iz Mirna pripravil dvodnevno praznovanje 60-letnice nogometnega športa v Mirnu, ki je tako med najstarejšimi nogometnimi središči na Primorskem. Leta 1922 so namreč v Mirnu že igrali nogomet, najprej zunaj društev, v kasnejših letih pa so ga prenesli v »Slovensko izobraževalno društvo v Mirnu« in društvo »Vipava«. Slednje je združevalo nogometaše iz Rupe, Mirna, Peči, Rubij in Sovodenj. Leta 1927 je italijanska fashiistična oblast prepovedala delo obema mirenskim društvoma, s čimer je bilo tudi nogometa za nekaj let konec. V kasnejšem razvoju je šel mirenski nogomet še skozi tri obdobja (1933-1942, 1945-1947 in od 1956 dalje), med katerimi je najbolj bogato zadnje petindvajsetletno obdobje, v katerem je NK Adria kar sedem let zaporedoma igral v zahodni conski nogometni ligi (druga republiška liga) in se uvrščal med 30 najboljših slovenskih ekip. Danes v mirenskem klubu delujejo pionirsko, mladinsko in člansko moštvo, ki se spet poteguje za vstop v drugo republiško ligo.

Praznovanje 60-letnice nogometa se je začelo v soboto z odprtjem turnirja štirih ekip, po dveh z vsake strani meje. Turnir je prinesel dokaj izenačeno borbo in tesne izide. Tako so Sovodnje odpravile Brda z 2:1, z enakim rezultatom pa Adria štandreško Juventino. Nedeljski finalni tekmi pa sta se celo obe končali neodločeno, tako da so šele enajstmetrovke, določile vrstni red turnirja. Prve so bile Sovodnje, druga Adria, tretja Juventina in četrta Brda. Najbolj napeta je bila finalna

tekma med domačo Adria in Sovodnjami. Tekle so že zadnje minute, ko je bil rezultat še vedno 1:1. Takrat pa je domačemu napadalcu Rupniku uspelo zatresti mrežo gostov in Adria se je že namihalo prvo mesto (če bi tekma trajala samo 89 minut!). Prav v zadnji minuti so Sovodnje izvajale kot. V gneči pred vrati Adria je bil po izvedenem kotu najhitrejši vratar Velišček, ki pa je tako nespretno posredoval, da je žogo potisnil v lastno mrežo. To je pomenilo izenačenje in izvajanje enajstmetrovk, pri čemer so bili boljši Sovodnjci, medtem ko so Mirenci kar dvakrat poslali žogo v vratnico, namesto v mrežo.

Po končanem turnirju je bil na igrišču še slavnostni del praznovanja s podelitvijo pokalov in priznanj ob pesmi mladinskega zbora Bilj-Orehovlje-Miren pod vodstvom Andreja Budina. Kapetan zmagovalne ekipe Sovodenj Egon Petijan je prejel velik pokal Kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice v Nabrežini. Pokale za ostale ekipe pa so darovali Kmečka banka Gorica, Primorski dnevnik in Fotocinetex-Gorica. Priznanja je prejelo dvajset posameznikov, bivših ali še aktivnih igralcev, trenerjev, tajnikov, predsednikov in odbornikov. Med njimi je bil najstarejši 72-letni Milan Kogoj, eden prvih mirenskih nogometašev. Prav tako je NK Adria podelil priznanja tovarni Ciciban Miren, ki je pokrovitelj kluba in športnim zvezam, v katere je vključen.

Mirenski nogometni praznik je ob lepem vremenu in številnem obisku občinstva z obeh strani meje minil v splošno zadovoljstvo.

Izidi popravnih izpitov na višjih šolah

Prav v teh dneh so se odprla vrata šolskih poslopj in številni dijaki so se vrnili med svoje kolege, da bi nadaljevali študij in izpopolnili znanje; nekateri pa so se vrnili v lanski razred, ker niti pri popravnih izpiti niso »imeli sreče«, da bi izdelali. Popravni izpiti so se začeli v začetku septembra, pred dnevi pa so se začeli in na oglasnih deskah so bila natisnjena imena dijakov, ki so se septembra predstavili pred izpitno komisijo. V četrti gimnaziji so izdelali Andrej Bolčina, Marko Corsi, Sabina Fabbro, v peti

gimnaziji pa Aleš Cej, Mirjam Klanjšček, Igor Lakovič, Simon Špacapan (ena dijakinja je bila zavrjnena); v prvem liceju sta izdelali Sara Hoban in Kristina Knez, v drugem pa Karel Bolčina (en dijak je bil zavrjnjen). Na učiteljskišču je v vsakem izmed treh razredov bil zavrjnjen po en dijak, izdelali pa so v prvem Sonja Volk, v drugem Marko Tegon, v tretjem Paola Bertolini, Elizabeta Maraž in Patricija Radetič. Popravne izpite so imeli tudi na trgovskem tehničnem zavodu, kjer so izdelali

dalje na 8. strani ■

POMEMBEN DAN ZA REZIJO

Preteklo soboto, 11. septembra, so pod vzožjem Kanina otvorili živinorejski center, ki vsebuje hlev za petdeset glav živine in še druga gospodarska poslopja, v katerih je izredno moderna tehnologija; to je pomemben dan za Rezijansko dolino in celotno njeno prebivalstvo, saj pomeni ta center veliko gospodarsko naložbo in varen trenutek gospodarskega preporoda teh velikokrat zanemarjenih področij. Posojilo za izgradnjo tega centra je dala dežela Furlanija - Julijska krajina in znaša približno 500 milijonov lir; glavno zaslugo, da je do te realizacije prišlo, pa ima prav gotovo kmetijska zadruga »Ta Rožina dolyna«, ki ji predseduje Renato Quaglia in ki je na sobotni slovesnosti imel otvoritveni govor. Odprtja se je udeležilo veliko število političnih predstavnikov in zastopnikov gospodarskih združenj. Zadruga »Ta

Rožina dolyna« je popoldne organizirala študijski seminar na temo »Integrirani načrt za razvoj Rezije«; seminar je bil v slovenskem kulturnem domu v Ravenci in se ga je udeležilo veliko število političnih predstavnikov, med temi deželni predsednik Colli, deželna odbornika Varisco in Carpenedo, predstavniki krajevnih uprav in Beneških Slovencev. Na seminarju so nastopili predsednik zadruge Renato Quaglia in drugi poročevalci, ki so govorili o urbanističnih, kulturnih in združnih aspektih Rezijanske doline.

—o—

ZAKON O NARAVNIH NESREČAH

Te dni je stopil v veljavo novi deželni zakon o naravnih nesrečah in drugih množičnih katastrofah. Besedilo predvideva ukrepe za ublažitev škode, a tudi za predhodno preprečevanje nezdod.

Vesti iz Števerjana

V sredo prvega septembra se je sestel števerjanski občinski svet, da bi razpravljal in potrdil sedemnajst točk dnevnega reda, med temi tudi pet sklepov, ki jih je že prej sprejel ožji odbor. Poročilo župana je v glavnem vsebovalo kritiko našim kmetovalcem, da na več krajih ne dovoljujejo odtoka vode na njihova zemljišča in tako povzročajo veliko škodo na cestišču. Nato je svet potrdil sklepe ožjega odbora, kakor je že zgoraj navedeno; med temi asfaltiranje križišča na Valerišču (dela so se začela), v vrednosti petnajst milijonov petstotisoč lir, katera bo opravilo podjetje Buffon iz Pordenona ter javni natečaj za mesto občinskega obhodnika - šoferja (šolski avtobus). Nadalje nakazilo petstotisoč lir kot občinski prispevek za Festival domače glasbe, ki se vsako leto vrši v Števerjanu. Svet je nadalje sklenil najeti posojilo pri državnem denarnem zavodu v Rimu v višini 275 milijonov lir za izgradnjo občinskega vodovoda.

Po poročilu geom. Fattoreja je svet po izčrpnih debatah sprejel predlog odbornika za finance Terpina o novih pristojbinah na gradnje. Določil je, da bodo za gradnjo novih stanovanj zainteresirani plačevali za prvo stanovanjsko hišo najmanjšo tarifo, ki jo predvideva tkzv. zakon Bucalossi, za drugo ali tretjo pa najvišjo. Na ta način se skuša preprečiti izkoriščanje naših krajev tistim, ki niso domačini, drugim, ki hišo rabijo za potrebe lastne družine, pa čimbolj omogočiti gradnjo.

Razprava je nadalje tekla o odobritvi stroškov arh. Codellia za prilagoditev občinskega zazidalnega načrta deželnemu in odobritvi zaključnih računov prvega dela gradnje osnovne šole s celodnevним poukom. Svet je odobril še obračun za leto 1981, imenoval ocenjevalno komisijo za natečaj za mesto občinskega obhodnika ter plačilo raznih računov. Na predlog župana Klanjščka je svet sprejel letni program in prošnjo na deželno tajništvo za potresna področja v Vidmu za nadaljnje financiranje javnih ter privatnih del. Kot zadnjo točko pa še skupno resolucijo glede položaja v podgorski predilnici.

UČITELJICA IVANKA NANUT ŽRTEV PROMETNE NESREČE

V četrtek, 9. septembra, se je kmalu po deveti uri pripetila v Sovodnjah huda prometna nesreča, pri kateri je izgubila življenje učiteljica Ivanka Nanut iz Standreža. S kolesom se je peljala proti sovodnjski šoli, kjer je poučevala in kjer bi se morala srečati s svojimi kolegi na prvem delovnem sestanku pred novim šolskim letom. Ko je zavila proti ozkemu prehodu, ki z glavne sovodnjske ceste zavije proti šoli, jo je s službenim vozilom povozil orožnik Vincenzo Laudando, ki je prihajal iz Gorice. Učiteljica Nanut je zadobila številne udarce in ko so jo pripeljali v goriško bolnišnico, so zdravniki samo ugotovili, da je umrla zaradi hudih telesnih poškodb. Ivanka Nanut je bila vdova (mož je namreč ravno tako bil žrtev prometne nesreče pred trinajstimi leti). zapuščča hčer in sina, brata, sestro in druge sorodnike. Vsem izreka sožalje tudi Novi list.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Novi molitvenik »Kristjan molik«

Nekdaj je bilo skoro v vsaki slovenski hiši dosti molitvenikov. Zanje so skrbele številne založbe, ne samo iz pobožnih, ampak tudi iz komercialnih vzrokov, kajti molitveniki so se dobro prodajali.

V sedanjem času pa so postali molitveniki pri Slovencih redki. Neglede na morebiten drugačen odnos do vernosti pri mnogih slovenskih ljudeh je glavna težava predvsem v tem, da ni več lahko najti založbo, ki bi izdajala molitvenike. Poleg tega so nedavne in še vedno nove cerkvene reforme in reforme slovenskega cerkvenega jezika preplašile vse tiste, ki bi želeli napisati, založiti ali ponatisniti kak molitvenik. Saj bi bilo treba prej natančno pregledati vse molitve in druga cerkvena besedila, če so jezikovno pravilna, tako kot zahtevajo moderni jezikoslovci in cerkveni reformatorji. Kot primer naj navedemo samo molitev »vere« ali raznih kratkih molitev pri maši. Le malokdo si upa še moliti naglas, da bi se ne osramotil pred drugimi, v zavesti, da ni na tekočem o vseh novih spremembah v besedilih molitev. Kdor se na primer zmoti, da na glas ponovi staro obhajilno besedilo »Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho...«, ima občutek, da se je cela cerkev ozrla nanj, ker se je tako osmešil...

V tej splošni zadregi slovenskih kristjanov spričo vprašanja, kako naj molijo, je založil verski list »Družina« v Ljubljani nov molitvenik, ki ima naslov »Kristjan molik«. Izšel je pred kratkim z dovoljenjem nadškofijskega ordinariata v Ljubljani. Pripravili pa so ga liturgični sveti v Kopru, Ljubljani in Mariboru. Ze samo to dokazuje, da je izdajanje molitvenikov danes precej zapletena zadeva.

V »Spremni besedi« je rečeno med drugim: »V rokah imate nov slovenski molitvenik, ki ima značilen naslov »Kristjan molik«. S tem je rečeno, da bi knjiga rada pomagala vsakemu kristjanu, mlademu in starejšemu, tistemu, ki je tesno povezan s Cerkvijo in z verskim življenjem, in tistemu, ki morda živi bolj ob robu, osamljenemu ali v družinski skupnosti, da bi lažje in bolje molil ali pa se morda šele učil moliti. Naslov pa tudi pove, da molitev nujno spada v krščansko življenje. Kdor ne moli, ni kristjan, kajti kristjan moli...«

»Dokončno besedilo je pregledalo več strokovnjakov,« je nadalje rečeno v »Spremni besedi«. »Kljub temu se prireditelji in škofje zavedamo, da bi bilo marsikaj mogoče narediti še bolje ali vsaj drugače in da se bo ob molitveniku vzbudilo veliko želja in novih predlogov. Vendar smo želeli čimprej, čeprav v nepopolni obliki, molitvenik »Kristjani moli« dati v roke vsem našim ljudem v upanju, da bo tej knjigi sledil še marsikak drug molitvenik. Molitvenik »Kristjan molik« je namenjen, kot je to razvidno že iz naslova, vsem kristjanom in vsakemu osebno. V tem je njegova prednost in seveda tudi njegova šibkost. Upam, da bo res vsak kristjan v njem našel vsaj nekaj, kar mu bo pomagalo, da bo lažje in bolje, raje in več molil, in da bo našim družinam postal neke vrste molitveni priručnik,« pravi ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar, ki je napisal spremno besedo.

Molitveniki so knjige, ki so prišle in verjetno še pridejo med ljudstvo v desetisočih izvo-

dih, zato je važno ne samo njihovo versko in splošno duhovno oznanilo, ampak tudi njihova jezikovna kvaliteta. Priznati moramo, da smo, kar zadeva to zadnje, vzeli novi molitvenik v roke z nekoliko bojzani zaradi slabih izkušenj, ki jih imamo z nekaterimi cerkvenimi publikacijami zadnjega časa, ki pasivno posnemajo tudi jezikovno najšibkejšo publicistiko v pogledu izumetničenega izražanja in pačenja slovenskega besedja in sloga. Vendar moramo priznati, da smo bili prijetno presenečeni. Novi molitvenik se odlikuje po lepem jeziku in čistem slovenskem slogu ter se tudi v izražanju ne oddaljuje preveč od tradicije.

Poč skupnim naslovom »Najpotrebnejše molitve« najdemo zbrane najpotrebnejše in najbolj pogoste molitve večinoma s takim besedilom, kot smo ga bili vajeni od mladih nog, ali le z manjšimi jezikovnimi spremembami. Veseli smo zlasti, da nam kaki prevneti modernisti, tako jezikovni kot liturgični, niso spremenili besedila v molitvi Oče naš. Ze tako je bila morda premalo premišljena jezikovna sprememba v Zdravi Mariji (ki pa je ostala), kajti normalnemu slovenskemu jezikovnemu čutu se upira enačenje pojmov zdrava in pozdravljena; v ljudski slovenščini nimata celo nič skupnega; nekaj skupnega lahko najdejo morda le etimologi. Izraz »zdrav« v pomenu pozdravljen spominja tudi na srbohrvaščino, saj je znan srbohrvaški pozdrav »zdravo!«. Seveda je težko odpraviti je-

zikovne novosti, potem ko so bile enkrat sklenjene in natisnjene. Zato pa naj bi liturgični prenovitelji in jezikoslovci med slovenskimi nabožnimi pisci dobro premislili vsako nameravano spremembo in naj se ne bi zaletavali z nji. Ustaljena raba zahteva spoštovanje, tudi če se zdi jezikovno zastarela, kajti s stoletno rabo je zadobila vsaka beseda svoj točen pomen, ki je novouvedena beseda pogosto nima in bo potrebno mnogo časa, če si ga bo kdaj pridobila. To dvomimo na primer ravno o besedi »zdrava«, ki bo pri Slovencih pač vedno ohranila predvsem pomen zdrava v smislu zdravje, ne pa v smislu pozdrava.

Nekoliko moti preevlika zgovornost opomb v novem molitveniku, kjer bi morala biti vsaka beseda pretehtana in na svojem mestu. Tako nas npr. zmoti stavek: »Večerna molitev se skoraj bolj prilaga ritmu našega življenja kot jutranja.« Zakaj neki? se vpraša bralec oziroma kristjan, ki uporablja ta molitvenik. Ali ni lepo začeti dan z molitvijo, s pozdravom Bogu Stvarniku, ko se zbudimo v čudovito jutro, v novi dan, ki nam bo prinesel toliko doživetij, v spočito jutranjo naravo? Gotovo je lepo in potrebno moliti tudi zvečer, a primerjava med jutranjo in večerno molitvijo se zdi v molitveniku čisto odvečna, izgubljanje besed.

Podobne pripombe bi lahko navedli tudi za druge dele molitvenika. V splošnem je jezik brezhiben, dvomljive so kake redke podrobnosti. Ilustracije so kar čedne, a vendarle nekam preveč primitivne, grobe, ponekod tudi premalo razumljive, npr. risba, ki kaže krst otroka. Papir bi lahko bil nekoliko boljši. Nekoliko motijo tudi plave platnice namesto tradicionalnih črnih. V splošnem pa se lahko reče, da je ta novi molitvenik knjižica, katere je lahko človek vesel.

ŠTUDIJSKI DNEVI ZBOROV »VESELA POMLAD«

Na Opčinah deluje že štiri leta zbor »Vesela pomlad«, ki ga vodi Franc Pohajač. Najprej je bil to otroški zbor, letos pa je ob nastopu v Zagorju dobil naslov »mlajši mladinski pevski zbor«. Za mlajše, nove pevce, pa je bil lani ustanovljen otroški zbor z istim imenom. Oba zbora imata redne tedenske vaje in sta imela že več nastopov. Vendar je dirigent skupaj z odborom staršev, ki zelo aktivno sodeluje z njim, prišel do zaključka, da se bo kvaliteta zbora dvignila, če bodo dobili pevci na posebnem tečaju dodatno poglobljeno pripravo na področju glasbene in jezikovne kulture.

Tako je prišlo že lansko jesen do tečaja v Finžgarjevem domu na Opčinah. Na osnovi teh izkušenj pa so za letos načrtovali daljše in temeljitejše študijske dneve za oba zbora.

Mlajši mladinski pevski zbor je tako 22. avgusta odpotoval na Gorenjsko, kjer je imel v hotelu Pod Voglom v Bohinju enotedenski tečaj. Tam je 48 mladih pevcev sredi prelepe narave laže preneslo dolge ure strogega študija, ki je trajal celo jutro. Najprej so imeli na sporedu lekcije teorije in solfeggia, ki jih je vodil prof. Ivan Florjanc, dikcijo, za katero sta izmenoma skrbeli profesorici Olga Lupinc in Lučka Susič ter tehniko dihanja in seveda pevske vaje, ki jih je vodil Franc Pohajač. Za te lekcije so se pevci razdelili po glasovih in so potekale istočasno v različnih učilnicah. Ko so tako imeli pevci posameznih glasov za seboj tri ure ločenih priprav, je sledila še ena ura skupnih vaj, v

katere so strnili nabrano znanje in kjer so se najjasneje pokazali uspehi jutranjega dela. In moramo reči, da so uspehi presegli vsako pričakovanje. Verjetno bi bilo treba doma, v navadnih okoliščinah, vaditi precej več, da bi se toliko naučili, saj so v tistih nekaj dneh skoraj pripravili nov program za prihodnjo sezono. S tem in starim programom so pevci tudi nastopili na zaključnem koncertu v cerkvi Sv. Duha blizu hotela. Poslušalci različnih narodnosti (predvsem angleški, nemški in nizozemski turisti) so bili zelo navdušeni nad njihovim izvajanjem.

Da pa so pevci vložili toliko energije v jutranje vaje, so vsekakor pripomogle popoldanske razvedrilne dejavnosti. Vsak dan so jih čakali zanimivi izleti, kopanje v jezeru, filmski večeri in druge oblike družabnosti. Tako so se spletle trdne prijateljske vezi, ki so prav tako kot strokovna priprava, brezpogojne za harmonijo v zboru.

Da so bili študijski dnevi uspešni, pa gotovo ni golo naključje. Za vsakim uspehom se skriva trdo delo, resna priprava, požrtvovalnost, zavzetost. Marsikaj bi o tem lahko povedali tudi predstavniki staršev, ki niso prišli v Bohinje na odih, ampak so trdo delali od jutra do pozne noči, da je lahko delo potekalo gladko. Spremljali so otroke v dopoldanski dejavnosti, organizirali izlete in druge pobude, zvečer pa jih je še čakal sestanek, na katerem so skupaj z mentorji pre-

Iz Goriške

IZIDI POPRAVNIH IZPITOV NA VIŠJIH ŠOLAH

■ nadaljevanje s 5. strani

lali v prvem razredu Barbara Cerv, David Grinovero, Elena Humar, Loreta Jarc, Danila Petejan, Matjaž Terčič, v drugem pa Laura Brajnik, Vida Doktorič; Cinzia Olivero in Elena Šuligoj. Na strokovnem zavodu za trgovino so v prvem razredu izdelali vsi, in sicer Janez Contin, Mitja Frandolič, Sara Komjanc, Herman Košič in Noemi Lakovič; v prvem B razredu sta izdelala Mariza Florenin in Livij Mučič, dva dijaka se nista predstavila; v drugem razredu je bil zavržen en dijak, izdelali pa so Lorenca Burgnich, Ladi Devetak, Robert Juren, Vasilij Korošec, Patricija Štekar in Nadja Šuligoj.

FARA OB SOČI

V soboto, 3. septembra, so v Fari pokopali 47-letnega Marina Brumata, trgovca kmetijskih strojev. Smrtno se je ponesrečil v bližini Vidma, ko se je z osebnim avtomobilom vračal s potovanja. Izhajal je iz kmečke družine ter si v zadnjih dvajsetih letih skupaj z brati postavil podjetje, kjer je v službi tudi nekaj Slovencev. Pogreba se je udeležilo več duhovnikov, veliko vaščanov ter tudi naših slovenskih kmetovalcev.

—o—

KRAŠKA CERKEV POSVEČENA SV. NOTBURGI

■ nadaljevanje s 7. strani

gih navedenih primerov objavimo še enega: »Leto 1746. Janez Barič iz Krajne vasi je imel bolnega vola. Že nekaj dni ni hotel pokusiti sena. Že je mislil žival zaklati. Tedaj se je spomnil sv. Notburge in napravil zaobljubo. Istega dne je žival vstala, jedla in je ozdravela. Janez je zaobljubo vestno izpolnil.«

Podobnih primerov je župnik Klapše navedel veliko. Branje teh papirjev pa je zelo zanimivo, saj si človek lahko ustvari jasno predstavo o življenju v tistih časih. Čeprav so ljudje živeli v revščini, so si vseeno upali vzeti na rame velika dela. Zidava cerkve je bila važna zadeva za malo vas in za vso okolico. Prav gotovo so jih k temu spodbujali duhovniki, ki so se zavedali, da cerkev ne pomeni samo obogatitve duhovnega življenja, ampak da je za vas tudi nekakšen skupni dom.

M. T.

NE CIMERIMO SE VEDNO, DA SMO MAJHNI

Med nami Slovenci vsak govornik in vsak pisec ob vsaki priložnosti naglasi, da smo Slovenci majhen narod. To poudarjanje naše številčne majhnosti nam služi potem kot opravičilo za našo majhnost na vseh področjih, posebej tudi na kulturnem. V imenu te majhnosti trpi predvsem poštena in dobronamerna kritičnost, ki edina lahko zagotovi kvaliteto naše omike in vsega našega življenja. V imenu majhnosti menimo, da je pri nas in za nas vse dobro, ker smo pač majhni. In ker smo majhni, moramo biti veseli tudi povprečnih in celo slabih pesmi, novel, povesti, slabih gledaliških predstav, slabih pevskih zborov in obupno zapetih pesmi, slabih znanstvenih oziroma neznanstvenih razprav, slabih slik in kipov, in sploh vsega slabega, kar kdo spravi iz sebe v imenu kulture.

Poznamo mnogo malih evropskih in tudi neevropskih narodov, še vse manjših, kot je slovenski narod, a nobeden teh narodov ne trdi neprestano sam o sebi, da je majhen. Kajti niso se odločili, da se bodo neprestano izgovarjali na to majhnost in z njo opravičevali vso svojo nesposobnost. Te dni je nek slovenski publicist zapisal, da bi ves slovenski narod lahko spravi v povprečno veliko velemesto z dva milijona prebivalcev. Najbrž se mu je ta primerjava zdela imenitna in taka, da se z njo da opravičiti vsaka naša majhnost v kulturnem in v drugih pogledih. Toda čeprav bi npr. tudi Norvežane, Danec in Fince lahko spravi v eno samo velemesto, ki bi imelo komaj 4 milijone prebivalcev in se torej ne bi veliko razlikovalo od velemesta, v katerem bi bival ves slovenski narod, nismo še nikoli brali v norveških listih ali knjigah, in prav tako ne v danskih in finskih, da se ti narodi sami delajo majhne in tako poudarjajo to številčno dejstvo. Nasprotno, noben norveški, danski ali finski časnikar, publicist ali pisatelj ne bo nikoli zapisal o svojem narodu, da je majhen. To je pač njihov narod, to je danost, v katero so bili rojeni in v kateri živijo in to resničnost sprejemajo kot nekaj samo po sebi umevnega. V resnici jo pojmujejo kot neko odliko, kot izjemnost, s katero se ponašajo. Redke stvari so bolj dragocene in zanimive

kot masovne, številne. Norvežan, Danec ali Finec so za vsakogar in vsepovsod bolj zanimivi kot nosilci svojih posebnih narodnih identitet, kultur in svoje posebne narodne zgodovine, kot pa npr. pripadniki 150-milijonskih, 70-milijonskih ali 55-milijonskih narodov.

Slovenci vse preveč poudarjamo svojo številčno majhnost morda v podzavestni želji, da bi nas to odvezalo od naših narodnih in kulturnih dolžnosti. Zaradi naše toliko razglašene majhnosti se nam zdi, da nam ni treba dobro in z ljubeznijo govoriti našega jezika in da lahko žlobudramo latovčino, do 50 odstotkov in več pomešano z italijanskimi ali srbskimi besedami. V imenu svoje dozdevne narodne majhnosti se nam ni treba potruditi, da bi se dobro naučili lastnega jezika ali da bi se potrudili spraviti skupaj res odličen pevski zbor ali sijajno gledališko predstavo ali da bi napisali odličen roman ali temeljito, izvirno znanstveno razpravo.

Še nikoli v življenju nismo srečali Norvežana, ali pripadnika kakega drugega malega evropskega naroda, ki bi s takim užitek pačil svoj lastni jezik in mešal v njega vse mogoče tuje izraze, kakor delajo to slovenski ljudje. Noben, niti majhen niti velik evropski narod ne daje svojim otrokom imena sosednih ali bolj oddaljenih narodov, vsak se drži lastnih imen, ki spadajo k narodnemu besednemu zakladu. Poglejmo si samo imena športnikov na kakih svetovnih prvenstvih. Le pri Slovencih so postali že kar redki starši, ki si upajo dati svojemu otroku slovensko zveneče ime ali vsaj tako, ki je pri Slovencih tradicionalno. Vse več pa je takih, ki iščejo po tujih seznamih, da najdejo ime za svojega otroka, in pri tem se jim neredkoma pripeti nezdoda, da dajo fantku žensko ali punčki moško ime, ker ne vedo, kaj pomeni in kako uporabljajo taka imena drugod.

Neprestano govorjenje o slovenski majhnosti tudi pri izobraženih in kulturnih ljudeh izraža kulturni in narodni pesimizem, ki pa nima nič opraviti s kulturnim ali splošno narodnim realizmom. Tarnanje o naši majhnosti je umsko ubožno spričevalo tistega, ki tako tarna. Kitajcev je blizu ene milijarde in jih je tega strah. V Italiji vzbuja zaskrbljenost dejstvo, da je doseglo število prebivalcev že okrog 55 milijonov ali tudi več. Samo Slovenci kar naprej jadikujemo, da nas je samo dva milijona ali še manj. Ali bi hoteli, da bi nas bilo 55 milijonov, da bi napovedali vojno Evropi ali celemu svetu? Ali da bi zamenjali vlogo s Kitajci? Če bi bilo teh dva milijona Slovencev zares kulturnih Slovencev, ki bi znali dobro in lepo govoriti svoj jezik in ki bi se zavedali kulturnih vrednot in tradicij ter tudi današnjih možnosti slovenskega naroda, bi bilo to čisto dovolj. Ne bi nam bilo treba želiti, da bi bili številnejši. A s tako miselnostjo bi bili cagav narod, negotov svoje vrednosti, identitete in prihodnosti, tudi če bi nas bilo petdeset ali sto milijonov.

„VESELA POMLAD“

■ nadaljevanje s 6. strani

verjali uspešnost delovanja in načrtovali program za naslednji dan. Zanimivo je, da so imeli na teh sestankih važno besedo tudi otroci, ki so izvolili predstavnika za vsak glas. Ti so v imenu zbora izražali mnenja, pomisleke in dali predloge. Tako je tečaj ob pomoči prav vseh odlično uspel in vlil novo navdušenje mladim pevcom.

Komaj se je zaključil študijski tečaj starejših pevcev, že so se začeli študijski dnevi otroškega zbora. Ti so hodili k lekcijam vsako jutro od 31. avgusta do 2. septembra v prostore Finžgarjevega doma. Zanje je bila to novost, a so svojo dolžnost resno jemali. Redno so prihajali k lekcijam, ki so bile zahtevne, zanimive in živahne.

Vodja in organizator teh študijskih dni je bil Franc Pohajač, vso skrb za otroke pa je prevzela Lucija Čač, ki se ob dirigentu uvaja v vodenje zbora. Profesor Ivan Florjanc je pevec učil teorijo in solfeggio, Marta Fabris pa je z njimi vadila dihanje.

V petek, 3. septembra, so se pevci udeležili enodnevnega izleta v Beneško Slovenijo. Z osebnimi avtomobili so se peljali do restavracije pod Matajurjem, potem pa so korajžno korakali do vrha hriba. Nazaj grede so se ustavili v Trčmunu in tam obiskali grob pesnika Ivana Trinka. V vasici Sv. Lenart so se ob igri veselo sprostiti in v Devinu ob sladoledu zaključili študijske dneve.

Lučka Susič